

IN MEMORIAM RUDI VAN VLAENDEREN

Op 26 oktober 1994, geheel onverwachts, overleed Rudi Van Vlaenderen, ongetwijfeld een der markantste figuren uit het naoorlogse theaterleven in Vlaanderen. Rudi Van Vlaenderen was ook een van de oprichters en medewerkers van het Gentse Documentatiecentrum voor Dramatische Kunst. Zowat een week voor zijn dood was hij nog in het Centrum op bezoek geweest. Rudi had namelijk de bedoeling het nodige materiaal samen te brengen om een kleine tentoonstelling over zijn vader, Michel Van Vlaenderen, te organiseren.

Een en ander is karakteristiek voor hem. Hoewel hij gedurende bijna gans zijn carrière in de branding van de vernieuwing stond, koesterde hij tevens een grote piëteit voor het verleden. Hij wist dat het voor een samenleving en haar cultureel leven noodzakelijk is het geheugen te voeden en te onderhouden. Vandaar zijn jarenlange inzet voor het Documentatiecentrum voor Dramatische Kunst te Gent.

Rudi Van Vlaenderen was doctor in de rechten van de Universiteit te Gent en in deze stad volgde hij tevens cursussen aan de Toneelschool. Zijn aanwezigheid in het "wonderjaar" waar ook Walter Eysselinck en Roger De Wilde deel van uitmaakten leidde als vanzelf naar *Studio 50*, de voorloper van het Arca-theater. Gedurende vele jaren zou Rudi Van Vlaenderen als acteur en regisseur een eersterangsrol blijven spelen in de kamertoneelbeweging van die tijd die het Vlaamse theaterleven grondig vernieuwde, vooral inzake het repertoire. Deze jonge gezelschappen introduceerden immers het absurde toneel en het nieuwe sociaal-realistische drama. Een der belangrijkste gezelschappen in deze expansiebeweging was het Nederlands Kamer Toneel te Antwerpen waarbij Rudi Van Vlaenderen zich in 1953 vervoegde. Terwijl de geschiedenis van de meeste kamergezelschappen wel in een of andere publikatie werd opgetekend, bestaat er geen overzicht van het N.K.T. Daarom was Rudi Van Vlaenderen bezig met het samenstellen van een soort kroniek, waarin al de preciese gegevens over de voorstellingen van het N.K.T. werden samengebracht. Op die manier hoopte hij materiaal te kunnen aanreiken voor een historische studie.

Rudi Van Vlaenderens naam zal in de Vlaamse toneelgeschiedenis vooral verbonden blijven met Toneel Vandaag (1959-67), het spraakmakende en grensverleggende gezelschap uit de jaren '60, dat door hem te Brussel werd opgericht en waarvan hijzelf de mentor zou blijven. *Toneel Vandaag* koos resoluut voor eigentijds werk: veel auteurs van het absurde toneel, maar ook van bij de aanvang sociaal geëngageerd werk. Ook dat is een belangrijk aspect van de persoonlijkheid van

Rudi Van Vlaenderen. Hij was een sociaal bewogen man en was zich bewust van de maatschappelijke functie van het theater. Het verwondert dan ook niet dat hij een van de mensen is die de belangstelling voor Bertolt Brecht in Vlaanderen stimuleerden. In 1958 reeds had hij Jean-Marie Serreau aangezocht om voor het N.K.T. en Arca een Bertolt Brecht-avond te ensceneren. Het jaar daarop programmeerde hij *De geweren van vrouw Carrar*. Ook jonge Vlaamse auteurs zoals Piet Sterckx, Tone Brulin, Jan Christiaens en Pliet Van Lishout werden door *Toneel Vandaag* voor het voetlicht gebracht. Het hoogtepunt uit de geschiedenis van het gezelschap was echter de produktie van Hugo Claus' *Thyestes* (1966), waarin voor het eerst met Artauds concept van een "théâtre de la cruauté" werd geëxperimenteerd. Rudi Van Vlaenderen zelf speelde de titelrol in deze produktie die ook in Parijs en in Nederland succes oogstte.

Na de grootse episode van *Toneel Vandaag* zou Van Vlaenderen zich vooral ontplooiën bij het Brussels Kamer Toneel. In de jaren tachtig wist hij dit gezelschap nieuw leven in te blazen, vooral door het programmeren van het nieuwe Duitse repertoire.

Binnen het kort bestek van dit In Memoriam hebben we slechts de zwaartepunten uit Van Vlaenderens artistieke carrière aangestipt. Natuurlijk speelde en regisseerde hij ook bij tal van andere gezelschappen o.m. bij het *Nederlands Toneel Gent* en werkte hij ook mee aan films en televisieprodukties, zoals recent nog *Het verdriet van België*. Hij vervulde ook verschillende andere taken binnen het theaterleven. De belangrijkste daarvan is zijn directeurschap van het RITCS, het Hoger Instituut voor Toneel en Cultuurspreiding te Brussel.

Rudi Van Vlaenderen was nauw verbonden met het Documentatiecentrum voor Dramatische Kunst te Gent. Niet alleen behoorde hij tot de oprichters, maar tevens schonk hij met de regelmaat van een klok netjes geordende pakketten documentatie. Een aantal van de interessantste verzamelingen in het Centrum weerspiegelen Rudi's carrière: het archief van *Toneel Vandaag* en een uitgebreide documentatie over het B.T.K. Met Rudi Van Vlaenderen verloor het Documentatiecentrum een belangrijk en trouw medewerker.

Jozef De Vos